

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційне дослідження Вей Іцянь
«Формування навичок міжособистісної взаємодії майбутніх
учителів музичного мистецтва в процесі ансамблевого музикування»,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Актуальність роботи зумовлена орієнтацією сучасної освітньої системи на інтенсивний особистісно-професійний розвиток і саморозвиток майбутнього фахівця як суб'єкта соціокультурної комунікації, спроможного швидко адаптуватися до нового середовища, ідентифікувати себе як «людина світу». Особливого значення названа проблема набуває в процесі фахово-педагогічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в контексті реалізації потужного педагогічного потенціалу комунікативної сутності мистецтва і діалогічності освітнього процесу. Актуальність роботи підсилюється необхідністю розв'язання суперечностей між усвідомленням освітньо-розвивального потенціалу художньо-комунікативної взаємодії з мистецтвом і через мистецтво з іншими та рівнем теоретико-методичного обґрунтування художньої комунікації її учасників у контексті підвищення ефективності підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. В такому контексті значущості додає наявність потреби розробки методичного інструментарію щодо організації художньо-освітнього середовища, який будуватиметься на основі інтерактивної художньо-педагогічної та мистецько-виконавської взаємодії в процесі ансамблевого музикування. Відтак, актуальність теми представленої дисертаційної роботи «Формування навичок міжособистісної взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі ансамблевого музикування» не викликає сумніву.

Зв'язок теми наукової роботи із галузевими науковими програмами та ступінь обґрунтованості наукових положень, викладених у дисертації. Підтвердженням своєчасності проведеного наукового дослідження є те, що дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» і становить частину наукової теми кафедри музичного мистецтва та хореографії факультету музичної та хореографічної освіти «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120 U002017). Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Університету Ушинського (протокол №11 від 27.06.2019 р.).

Аналіз змісту дисертації дає підстави засвідчити теоретико-методологічну обґрунтованість наукових положень та достовірність одержаних наукових результатів. Вірогідність результатів та висновків проведеного дослідження забезпечено гармонійним поєднанням результатів теоретичного дослідження, що досягнуто завдяки глибокому опрацюванню

значного масиву джерельної бази, а також застосуванням комплексу теоретичних, емпіричних та статистичних методів для перевірки і підтвердження ефективності розробленої експериментальної методики.

Структура дисертаційної роботи є концептуально цілісною; теоретичний та експериментальний матеріал дослідження досить ґрунтовно і логічно викладено у трьох розділах дисертації; робота також містить анотацію, вступ, висновки загальні і до кожного розділу, список використаних джерел і додатки. Дисертація характеризується збалансованістю змістовного наповнення теоретичної і практичної частини роботи, що позитивно характеризує науковий стиль викладення матеріалу.

У вступі дисертаційної роботи представлено науковий апарат (об'єкт, предмет, мета, завдання, наукова новизна тощо), який сформульовано коректно і грамотно, їх зміст відповідає зазначеній спеціальності та змісту дисертаційного дослідження. На досягнення мети дослідження, яка полягає в розробці, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов і методики формування навичок міжособистісної взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі ансамблевого музикування спрямовані чітко окреслені 4 завдання, розв'язання яких переконливо імплементовано у трьох розділах дисертації.

Архітектоніка дисертаційної роботи розгортається поступово і логічно: від визначення теоретичних засад досліджуваної проблеми, обґрунтування методологічної платформи задля розробки методичної моделі формування досліджуваного феномену до експериментальної перевірки авторської методики формування навичок міжособистісної взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі ансамблевого музикування.

У першому розділі на основі ґрунтовного міждисциплінарного аналізу досліджуваної проблеми у філософському, соціально-психологічному та педагогічному контекстах визначено загальні положення, які протрактують наукову концепцію дисертаційної роботи, презентують теоретичні засади дослідження. Ґрунтовно доведено вихідні положення дослідження, схарактеризовано особливості міжособистісної взаємодії в процесі художньо-педагогічної і художньо-виконавської комунікації майбутніх учителів музичного мистецтва, що передбачає залучення до продуктивної співтворчої діяльності щодо пошуків та реалізації сумісно визначених художньо-інтерпретаційних задач у процесі ансамблевого музикування. Кореспондовано комплекс навичок означеної міжособистісної взаємодії, як-от: навички емоційної відкритості, орієнтації на міжособистісну взаємодію як на цінність, грамотного ансамблевого виконавства, налагодження художньо-комунікативного контакту, планування, координації та контролю музично-виконавської комунікації, діагностики якості міжособистісної взаємодії в процесі ансамблевого музикування, осмислення результатів міжособистісної взаємодії в процесі ансамблевого музикування.

Надано визначення поняття досліджуваного феномену та запропоновано його структуру, яка включає емоційно-вольовий, музично-

виконавський, художньо-комунікативний та результативно-організаційний компоненти.

Другий розділ розкриває концептуальні науково-методичні засади дослідження через обґрунтування методологічної основи побудови методичної моделі формування досліджуваного феномену на основі наукових підходів, як-от: концепція педагогіки індивідуальності, ціннісно-рефлексивного, акмеологічного, інтегративного та принципів активної партисипації, збереження індивідуальності, диференціації, співпраці та партнерства, взаємної відповідальності, рефлексії та самоаналізу.

Заслуговує на увагу визначення і детальне обґрунтування дисертанткою педагогічних умов і методів, як-от: *створення комфортного музично-комунікативного освітнього середовища* із залученням здобувачів до виконання імпровізаційних вправ та участі у музичних іграх і художньо-творчих проєктах; *інтеграція індивідуальних музично-виконавських потреб та інтересів учасників ансамблю* з використанням методів індивідуального підбору репертуару, конструктивного музично-виконавського фідбеку, варіативності ансамблевих пар, позиційної зміни партій; *актуалізація ансамлевої солідарності* з впровадженням методів виконавської співпраці, художньо-невербального спілкування, збереження творчого балансу, виконавської симетрії, еталонних зразків; *спонукання до рефлексії результатів ансамблевого музикування* через проведення рефлексивних вправ, групових дискусій, ведення музичного журналу, створення відеозаписів власних виконань, презентацій ансамблевого музикування.

Зміст третього розділу висвітлює ґрунтовний опис процесу експериментальної перевірки ефективності запропонованої авторської методики формування навичок міжособистісної взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі ансамблевого музикування. Дисертантка детально розкриває критеріально-діагностичний апарат щодо оцінки рівнів формування досліджуваного феномену, використання якого здійснювалося протягом трьох етапів формувального експерименту: адаптаційно-комунікативного, інтерактивно-творчого та організаційно-колаборативного. Прояв позитивної динаміки у перебігу формування навичок міжособистісної взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі ансамблевого музикування у здобувачів експериментальної групи засвідчили ефективність упровадженої авторської методики формування досліджуваного феномену.

Наукова новизна одержаних результатів. Вагомим науковим здобутком Вей Іцянґ є те, що вперше розроблено і науково обґрунтовано методику формування навичок міжособистісної взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі ансамблевого музикування; надано авторське трактування сутності і структурних компонентів навичок міжособистісної взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі ансамблевого музикування; виокремлено комплекс навичок, які віддзеркалюють зміст досліджуваного феномену; розроблено й обґрунтовано педагогічні умови і методи ефективного формування навичок міжособистісної взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі ансамблевого

музикування; імплементовано критеріально-діагностичний інструментарій у процес оцінювання рівнів сформованості досліджуваного феномену відповідно до його компонентної структури.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що впровадження запропонованої автором методики формування навичок міжособистісної взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в освітній процес сприяє підвищенню якості їхньої фахової підготовки. Грунтовність і достовірність науково-методичних матеріалів сприятиме оновленню навчальних посібників, робочих програм, методичних рекомендацій з питань формування означеного конструкту.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Основні наукові положення та практичні результати дисертаційного дослідження висвітлено у 8 наукових публікаціях автора, з них 3 статті в українських наукових фахових виданнях (1 – у співавторстві) і 5 праць апробаційного характеру. Аналіз публікацій дисертантки дозволяє зробити висновок про повноту викладу основних наукових положень її дисертаційного дослідження у науковій літературі.

Зауваження та дискусійні положення до дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Вей Іцянґ висловимо деякі зауваження дискусійного та рекомендаційного характеру.

1. На нашу думку, визначення ключового поняття дисертації: «навички міжособистісної взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі ансамблевого музикування» як «автоматизовані дії організації та реалізації музично-виконавської комунікації з учасниками ансамблю» є досить «звуженим» і потребує більш ґрунтовного і розгорнутого авторського викладення його змістовної сутності, розкриття психологічних і методичних елементів досліджуваного інтегрального феномену.

2. Вважаємо, що робота значно виграла б, якщо поряд з науковими підходами «педагогіка індивідуальності», акмеологічним та іншими, дисертантка запровадила синергетичний підхід як методологічну платформу ефективного формування навичок міжособистісної взаємодії в процесі ансамблевого музикування в контексті використання синергійного ефекту художньо-інтерпретаційної творчої співпраці щодо створення спільного оригінального продукту виконавської творчості.

Зазначимо, що зроблені зауваження носять дискусійний і рекомендаційний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Загальна оцінка дисертації.

Дисертаційне дослідження Вей Іцянґ на тему «Формування навичок міжособистісної взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі ансамблевого музикування» є завершеним науковим дослідженням, що виконано на достатньо високому теоретико-методичному рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та містить науково обґрунтовані

теоретичні й експериментальні результати, які в сукупності є суттєвими для розвитку теорії та методики музичної освіти.

Представлена дисертаційна робота за актуальністю, науковою новизною і практичною цінністю, обґрунтованістю і достовірністю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Вей Іцян, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри
музично-інструментальної підготовки
Державного закладу
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

Наталія БІЛОВА

